

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB obce Kynceľová 2018 - 2023

Komunitný plán sociálnych služieb obce Kynceľová

November 2018

Schválený Obecným zastupiteľstvom obce Kynceľová, dňa 07.11.2018 uznesením č. 30/2018

Obec Kynceľová

974 01 Kynceľová 39

Tel.: 048/4146016

Email: starosta@kyncelova.sk

Spracovanie: Ing. Martina Kubišová, PhD.

Vážení občania,

základnou úlohou obce je starostlivosť o všestranný rozvoj a potreby svojich obyvateľov.

Solidarita a spolupatričnosť patria neoddeliteľne k základným princípom spoločnosti, ktorá sa chce ďalej rozvíjať.

Zákon o sociálnych službách ukladá samosprávam povinnosť plánovať sociálne služby na základe komunitného plánovania. Komunitný plán je nástroj, ktorý zisťuje nedostatky v oblasti poskytovania sociálnych služieb, poukazuje na potreby občanov, hľadá riešenia ich sociálnych potrieb a stanovuje priority budúceho rozvoja.

V rámci prípravy Komunitného plánu sociálnych služieb obce na roky 2018 – 2023 sme oslovili všetkých, ktorí v sociálnych službách pracujú na úrovni obce či regiónu. Cieľom Komunitného plánu je určenie stratégie rozvoja sociálnych služieb v obci, ale najmä vytvorenie priestoru pre spoluprácu samosprávy s ostatnými organizáciami pôsobiacimi v sociálnej oblasti nie len v obci ale i v regióne. Vďaka tomu je možné identifikovať problémy a spoločne hľadať riešenia s aktívnym zapojením vás, obyvateľov obce. Myslím si totiž, že sociálna starostlivosť, podobne ako vytváranie podmienok pre kvalitný život v našej obci, nie sú len otázkou úzkej skupiny odborníkov, ale sú výsledkom angažovanej práce a zapojenia sa do riešenia vecí verejných, ktoré sa týkajú každého občana našej obce.

Predmetný Komunitný plán sociálnych služieb obce na roky 2018 – 2023 je ambiciózny, nie však nereálny. Úspešnosť jeho realizácie bude závisieť nielen od obce, ale aj od aktívnej spolupráce všetkých ostatných účastníkov. Nemenej dôležité je tiež zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky potrebné na realizáciu jednotlivých aktivít nakoľko obec na to finančné prostriedky nemá.

Verím, že aj vďaka Komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať dostupné finančné zdroje tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.

Želám si, aby Komunitný plán sociálnych služieb nebol iba formálne schváleným dokumentom, ale aj výzvou, ktorá nám má pripomenúť, že každý obyvateľ našej obce je dôležitý a každý z nás stojí pred úlohou aktívne sa zapojiť do vytvárania novej budúcnosti našej obce.

Ing. Martina Kubišová, PhD.

Starostka obce

Obsah

Úvod	7
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb	12
1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	12
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	19
1.3. Analýza sociologických a demografických údajov	21
1.3.1. Obyvateľstvo	22
1.3.2. Školstvo	23
1.3.3. Služby	23
1.3.4. Nezamestnanosť	23
1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny	24
1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb	25
1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb	26
1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)	27
2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb	30
2.1. Ciele a priority cieľovej skupiny SENIORI	31
2.2. Ciele a priority cieľovej skupiny DETI, MLÁDEŽ A RODINA	32
2.3. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM	33
2.4. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH	34
2.5. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb	35
2.6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	38
2.7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	38
Záver	40
Príloha	41
Použitá literatúra	44

Úvod

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudsko-právny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov a prijímateľiek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si majú právo uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti a nediskriminačnom princípe.

Sociálne služby sú určené pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej osoby, či pre jednotlivcov alebo skupiny, ktorí sa náhle ocitli v krízovej životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie no najmä následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán.

Komunitné plánovanie sa v súčasnosti čoraz viac dostáva do záujmu regionálnej a miestnej politiky a do záujmu občanov, predstavuje dlhodobé budovanie vzťahov medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a užívateľmi sociálnych služieb. Komunitné plánovanie je overeným nástrojom strategického plánovania sociálnych služieb založeného na analýze potrieb obyvateľov obce, existujúcich sociálnych služieb a predvídaní budúcich potrieb.

Komunitné plánovanie

je proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb; je priame vyjednávanie medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi služieb, ktorého výsledkom má byť komunitný plán;

funguje na princípe partnerstva a spolupráce, ide o zapojenie všetkých ľudí, ktorých sa daná oblasť týka do procesu rozhodovania;

je opakovateľný, štandardizovaný a cyklický proces.

Komunitné plánovanie môžeme v širšom kontexte chápať aj ako sociálne plánovanie a komunitu ako miestne spoločenstvo, ktoré priamymi väzbami spája obyvateľov s miestom, kde žijú a obyvateľov navzájom medzi sebou. Reálne spracovanie komunitného plánu výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, pretože sa kladie dôraz na zapájanie všetkých, ktorých sa týka, ich vyjednávanie a diskutovanie, aby sa dosiahol výsledok, ktorý je prijateľný a podporovaný väčšinou.

Komunitný plán sociálnych služieb je koncepčný dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce Kynceľová, hodnotí potreby a požiadavky občanov obce Kynceľová a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na obdobie 2018 – 2023 prostredníctvom cieľov a priorít.

Zmyslom komunitného plánovania v obci skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb je aktivizácia obyvateľstva, zlepšenie dostupnosti spoločným, koordinovaným postupom za účelom

zabezpečenia dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a integráciu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré svojim rozsahom ako aj typom zodpovedajú potrebám obyvateľov obce .

Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami v obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

Výsledkom komunitného plánovania sociálnych služieb by mala byť odpoveď na otázky typu:

- **Aké sociálne služby existujú a aké je potrebné poskytovať v budúcnosti?**
- **Aké sociálne skupiny obyvateľov obce potrebujú zvýšenú starostlivosť, sociálnej služby?**
- **Aké zdroje obce (ľudské, materiálne a finančné zdroje) si bude poskytovanie sociálnych služieb vyžadovať?**

Komunitné plánovanie sociálnych služieb teda predstavuje proces pozostávajúci z mapovania potrieb jednotlivých sociálnych skupín obyvateľstva a ich porovnanie so súčasným stavom poskytovania sociálnych služieb a budúcim vývojom/odhadom budúcich potrieb. Pre potreby komunitného plánovania je komunitou obec .

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce,
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby konkrétneho územia.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v jej časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity *k svojpomocnému riešeniu* sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb *je koordinácia činnosti subjektov* – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora

jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie môže obec zriadiť komunitné centrum.

Schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2015 – 2024 sa venuje „Zlepšovaniu kvality života obyvateľov obce“ pozornosť venuje aj rozvoju sociálnych služieb.

Opatrenie 1.1. Zlepšiť sociálnu starostlivosť o postihnutých občanov, dôchodcov, znevýhodnené a rizikové skupiny a začleniť ich do života obce

Plánované – navrhované aktivity (investície v rámci schváleného PHSR obce):

- zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb v obci
- vytváranie a podpora nových/inovatívnych služieb sociálnej starostlivosti,
- zlepšenie dostupnosti služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- rekonštrukcie verejných budov na odstraňovanie bariér (bezbariérové opatrenia),
- zriadenie obecných podporných štruktúr (občianske a neziskové združenia, nadácie, charita a pod.) na pomoc v sociálnych službách,
- tvorba programov pre začlenenie znevýhodnených a rizikových skupín do pracovného a kultúrno-spoločenského života,
- zlepšenie technického stavu verejných priestorov (park, cintorín a pod.).

Novela zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách ukladá obciam povinnosť plánovať sociálne služby na základe komunitného plánovania a určuje v § 83 ods. 5 aj obsah vypracovaného a schváleného komunitného plánu sociálnych služieb.

Obec je povinná predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb na schválenie obecnému zastupiteľstvu do šiestich mesiacov od zverejnenia národných priorít rozvoja sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje podľa hore uvedeného zákona :

- a) **analýzu poskytovaných sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- b) **analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb** a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- c) **analýzu demografických údajov** a sociálnej situácie v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- d) **určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- e) **časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb** alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v

jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity, tak aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec, vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,

- f) **spôsob každoročného vyhodnocovania** plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- g) **podmienky a spôsob zmeny** a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.“.

Pri tvorbe návrhu komunitného plánu obce , boli dodržané nasledovné zásady:

- **partnerstvo medzi účastníkmi,**
- **zapájanie miestneho spoločenstva,**
- **práca s dostupnými informačnými zdrojmi a využitie najlepšej praxe,**
- **využitie medzinárodnej metodiky a postupu spracovania vrátane dôrazu na zapojenie užívateľov sociálnych služieb, odbornej a laickej verejnosti.**

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. *Právny rámec poskytovania sociálnych služieb*

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách podrobne upravuje povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5. skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie užívateľa alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú sociálne služby/ sociálna služba určené:

1. ***sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb*** (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. ***sociálne služby na podporu rodiny s deťmi*** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. ***sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku*** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnicka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. ***sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií*** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. ***podporné služby*** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Plánovanie a rozvoj v sociálnej oblasti na úrovni obce vychádza zo strategických a koncepcných dokumentov vyššej úrovne a to:

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020:

„Vláda si uvedomuje dôležitosť kvalitných a efektívnych sociálnych služieb zameraných na adekvátne naplnenie potrieb odkázaných ľudí. Mimoriadnu pozornosť bude venovať starostlivosti o starších ľudí, a to najmä efektívnemu prepojeniu zdravotníckych a sociálnych služieb. Preto zefektívni systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb, podporí zavedenie príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako a bude pokračovať v podpore procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb. V spolupráci so zriaďovateľmi bude riešiť aj problematiku odmeňovania pracovníkov v sociálnych službách, ktorí patria medzi najhoršie platených zamestnancov.“

Vláda v súlade s programovým vyhlásením pripravila v roku 2017 novelu zákona o poskytovaní sociálnych služieb 448/2008 Z.z., s účinnosťou od 1.1.2018, ktorý sa dotýka najmä financovania sociálnych služieb.

V dôsledku rozdelenia kompetencií pri decentralizácii sociálnych služieb do pôsobnosti VÚC a obcí, prešli do pôsobnosti obcí aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých ekonomická náročnosť prevádzkovania prekračovala rozpočtové možnosti najmä menších obcí (napr. súčasné zariadenia pre seniorov, či zariadenia opatrovateľskej služby). Finančná podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb je založená na princípe, že finančné príspevky poskytuje ten samosprávny orgán, do koho zákonom o sociálnych službách delenej pôsobnosti poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálnej služby patrí, obce iba sporadicky zabezpečovali v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti poskytovanie finančných príspevkov neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Návrh zmien v systéme financovania vychádza z právnej kvalifikácie poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike ako výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov.

Zámerom návrhu zmien systému financovania sociálnych služieb by malo byť:

- 1. zabezpečiť udržateľnosť a dostupnosť sociálnych služieb vzhľadom na zvyšujúci sa oprávnený dopyt po sociálnych službách a zvyšovanie nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb (najmä náklady osobnej starostlivosti - mzdové a ostatné osobné náklady na zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,**
- 2. vytvorenie manipulačného priestoru v rozpočtoch obcí a vyšších územných celkov (zavedením finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby určeného podľa stupňa odkázanosti zo štátneho rozpočtu aj pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na regionálnej úrovni vznikne úspora v rozpočtoch VÚC pri vynakladaných finančných prostriedkoch na finančnú podporu neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) na:**
 - a) poskytovanie a zabezpečovanie ďalších druhov sociálnych služieb vo verejnom záujme v rámci ich pôsobnosti a**
 - b) podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb rozvojom sociálnych služieb komunitného charakteru.**

Novela zákona o sociálnych službách priniesla hlavnú zmenu vo financovaní sociálnych služieb (zrovnoprávnenie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) , okrem zmien s dopadom na plánovanie a poskytovanie sociálnych služieb v obciach.

Novela zákona priniesla nasledovné zmeny vo financovaní sociálnych služieb:

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoci inej fyzickej Osoby	Výška príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby a ambulantnej sociálnej služby/mesiac	Výška príspevku pri poskytovaní terénnej sociálnej služby/mesiac
II. stupeň odkázanosti	62,21€	82,92 €
III. stupeň odkázanosti	121,41€	179,68 €
VI. stupeň odkázanosti	177,65€	269,47 €
V. stupeň odkázanosti	248,82€	359,29 €
VI. stupeň odkázanosti	310,99€	449,18 €

Zdroj: Pracovný dokument k návrhu novely zákona, verejná prezentácia

Zákon bol koncom roka 2017 schválený s účinnosťou od 1. januára 2018, zverejnený na: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>.

Pobytová sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam) *príspevok na nasledujúci rozpočtový rok sa poskytne podľa reálnej obsadenosti miest v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku a nie podľa registrovanej kapacity.*

Finančný príspevok bude účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby len do výšky týchto nákladov zodpovedajúcej regulácii týchto miezd pri výkone práce vo verejnom záujme. Výška finančného príspevku bude v zásade určená podľa štruktúry prijímateľov sociálnej služby v konkrétnom zariadení z hľadiska stupňa ich odkázanosti v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie tohto príspevku. Pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe navrhujeme výšku FP stanoviť ako násobok zo sumy minimálnej mzdy platnej v čase podania žiadosti ministerstvu, čím bude zabezpečená zodpovedajúca medziročná valorizácia príspevkov. Naviazanie FP na výšku minimálnej mzdy je ustanovené vzhľadom na účelové určenie použitia príspevku (viazané na mzdy a odvody zamestnancov).

Ambulantná sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou

neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam).

Príklad určenia výšky finančného príspevku na spolufinancovanie poskytovania sociálnej služby v zariadení ministerstvom podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a obcou na spolufinancovanie opatrovateľskej služby podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a im zodpovedajúceho časového rozsahu poskytovania OS v prílohe č. 2 dokumentu.

Podpora domácej opatrovateľskej služby - zavedenie poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na poskytovanie domácej opatrovateľskej služby na rovnakom základe verejným aj neverejným poskytovateľom, za podmienky, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby bude zároveň registrovaným poskytovateľom domácej opatrovateľskej služby a

- a) poskytuje pobytovú sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby s počtom obsadených miest najmenej šesť (posudzovanie obsadenosti miesta bude realizované v rovnakom právnom režime ako na účely finančného príspevku poskytovaného zo ŠR na pobytovú sociálnu službu),
- b) poskytuje opatrovateľskú službu alebo bude poskytovať opatrovateľskú službu na základe uzatvorenej písomnej zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy (odkaz na §50a Občianskeho zákonníka) o poskytovaní sociálnej služby aspoň trom fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 a minimálny poskytovaný rozsah úkonov sebaobsluhy týmto fyzickým osobám nie je nižší ako je minimálny rozsah

zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy na prevádzku poskytovanej opatrovateľskej služby na poskytnutý počet hodín opatrovateľskej

- c) predloží písomný záväzok príslušnej obce o tom, že mu poskytne finančný príspevok služby na príslušný rozpočtový rok najmenej vo výške 15 % z výšky finančného príspevku na poskytovanie opatrovateľskej služby na tento rozpočtový rok poskytnutého ministerstvom.

Finančný príspevok na poskytovanie OSL na mesiac na príslušný rozpočtový rok sa poskytuje vo výške 1,2 násobku zo sumy mesačnej MM na predchádzajúci rozpočtový rok najviac na 3 opatrovateľov.

Financovanie opatrovateľskej služby bude naďalej realizované v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí, s výnimkou možnosti vyššie uvedenej finančnej podpory zo strany ministerstva poskytovateľom sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby, ktorí sú zároveň poskytovateľmi domácej opatrovateľskej služby, ktorá však bude doplnená spolufinancovaním zo strany obce.

Sociálne služby bez posudzovania odkázanosti - za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok najmä poskytnutím prístrešia sa budú v pôsobnosti MPSVR SR naďalej poskytovať finančné príspevky na *spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb poskytovaných na lokálnej úrovni doposiaľ obciam (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania) a neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (nocľaháreň).*

Finančný príspevok bude účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa (vzhľadom na špecifickú klientelu týchto zariadení krízovej intervencie bude tento príspevok možné použiť nielen na mzdy a odvody zamestnancov ale aj na spolufinancovanie ostatných bežných výdavkov - prevádzkových nákladov – energie, dezinfekčné prostriedky, posteľná bielizeň, hygienické potreby, ...) - príspevok sa bude poskytovať na registrovanú kapacitu zariadenia.

Ďalšie podmieňujúce návrhy súvisiace s problematikou financovania - podmieniť u žiadateľov, ktorí sú obcou, pre nárok na FP z MPSVR SR predloženie komunitného plánu sociálnych služieb v územnom obvode a prehlásenie súladu podanej žiadosti o FP s týmto komunitným plánom do pôsobnosti obce sa navrhuje doplniť predkladanie komunitného plánu VÚC v určenej lehote.

NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2015 – 2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanov, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnatel'nosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality, a to:

- *Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity.*
- *Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť.*
- *Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrúvajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.*
- *Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.*

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Efektívny komunitný plán by mal rešpektovať zásady:

- Pri plánovaní sociálnych služieb vychádzať z jedinečnosti a dôstojnosti každého prijímateľa sociálnej služby;
- Uprednostňovať osobnú voľbu prijímateľa sociálnej služby;
- Umožniť prijímateľovi sociálnej služby žiť vo svojom prirodzenom prostredí so zachovaním dostatočnej starostlivosti a podpory;
- Poskytnúť prijímateľovi sociálnej služby možnosť prístupu a výberu v poskytovaní sociálnej služby;
- Umožniť prechod z inštitucionálnej starostlivosti do komunitnej starostlivosti.

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok; pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku; pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačnej reprodukovanej chudoby.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené.

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:
 - nízkoprahové denné centrum;
 - integračné centrum;
 - komunitné centrum;
 - nocľaháreň;
 - útulok;
 - domov na polceste;
 - zariadenie núdzového bývania.
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života;
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba včasnej intervencie.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- **rehabilitačné stredisko;**
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie; denný stacionár;
- **domáca opatrovateľská služba;**
- **prepravná služba;**
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie; požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- **monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;**
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- **odľahčovacia služba;**
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania;
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práci;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb).

Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva

- Rozpočet obe

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z .z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

**Podľa § 80 zákona 448/2008 Z. z. – Pôsobnosť obce:
Obec**

- vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- je správnym orgánom v konaniach o :
 1. odkázanosti na sociálnu službu
 - v zariadení pre seniorov
 - v zariadení opatrovateľskej služby
 - v dennom stacionári
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu
 - v odkázanosti na prepravnú službu
 - a ďalšie
 - vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu , poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie /Spoločný úrad/
 - a) sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre
 - b) sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
 - c) opatrovateľskej služby
 - d) prepravnej služby
 - e) odľahčovacej služby
 - f) poskytuje základné sociálne poradenstvo
 - g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12
 - h) uzatvára zmluvy :
 1. o poskytovaní sociálnej služby
 2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
 3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti.

Cieľom *komunitnej rehabilitácie* je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce .

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb.

Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí,
- zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií

- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a deti narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami. Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Širšie vzťahy územia (obvodu) obce

Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že obec sa nachádza v prekrásnej tichej horskej lokalite, preto je možné ju považovať za obec s veľkým potenciálom rozvoja, rekreácie a agroturistiky. Obec je súčasťou okresu Banská Bystrica, je členom „Mikroregiónu obcí Pod Panským dielom“ a regiónu „Združenie miest a obcí Banskobystrický región“ a územne patrí do Banskobystrického samosprávneho kraja. Okres Banská Bystrica patrí k najvýkonnejším okresom SR, dobre dostupný diaľnicou v smere Bratislava – Banská Bystrica a železničnou dopravou, v blízkosti je letisko Sliač.

Služby v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti možno považovať za nadpriemerne rozvinuté, blízkosť Roosweltovej nemocnice s poskytovaním akútnej a urgentnej ZS, všetky druhy a formy sociálnych služieb) s nízkou mierou nezamestnanosti a nízkym podielom marginalizovaných skupín obyvateľstva.

1.3.1. Obyvateľstvo

V obci podľa posledných údajov k 31.12.2017 trvale žije 389 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú na mierne ustálenie alebo rast obyvateľstva.

Obyvatelia obce podľa národnosti : národnostne dominantná - slovenská národnosť.

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti poproduktívnym môžeme očakávať demografický problém - prestarnutie obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva a zvyšovanie ekonomickej závislosti obyvateľstva a následne rast dopytu po sociálnych službách. Počet potenciálnych prijímateľov rôznych druhov sociálnych služieb pre seniorov (opatrovateľská služba) sa zvyšuje.

1.3.2. Školstvo

V obci sa nenachádzajú výchovno – vzdelávacie zariadenia. Uvedené zariadenia obec využíva v meste Banská Bystrica..

1.3.3. Služby

V obci je niekoľko drobných živnostníkov. Podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú v obci len sídlo, a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce. V obci sú zastúpené podnikateľské aktivity najmä v oblasti obchodu a drobných služieb.

Miera ekonomickej aktivity v obci dosahuje dlhodobu úroveň nad 70 % mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním. Počet nezamestnaných v obci je na úrovni 1 %.

Zdravotníctvo

V obci nie je zdravotné stredisko. Všeobecný lekár pre dospelých, pre deti a dorast, stomatológ je v blízkom okresnom meste Banská Bystrica, s ktorým obec susedí.

Kultúra, šport

Spoločenský život je na veľkosť obce dostačujúci.

Zoznam spoločenských organizácií: v obci neevidujeme spoločenské organizácie.

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – turistika, cykloturistika..

Kultúrne zariadenia a aktivity – Na kultúrne aktivity obec využíva DS Rotunda a zasadačku obecného úradu. Na športové aktivity je k dispozícii ihrisko. Medzi pravidelné kultúrne podujatia a aktivity patria: Stretnutie dôchodcov, jubilantov a uvítanie detí do života, MDD, Volejbalový turnaj, Fizolňový deň, Mikuláš, a vianočné tvorivé dielne. Obec informuje obyvateľov o dianí v obci prostredníctvom obecného rozhlasu, informačných tabúl a web stránky obce.

Revitalizácia obce je takmer dokončená. V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa. Je však potrebné vybudovať chodníky.

1.3.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, obyvatelia dochádzajú denne za prácou najmä do mesta Banská Bystrica .

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a o neevidovaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí. Miera evidovanej nezamestnanosti je na rekordne nízkej úrovni a predpokladá sa, že okrem miery dlhodobej nezamestnanosti bude ešte klesať.

Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi a občania s nízkou úrovňou vzdelania zápasia s dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile.

Získané údaje o vývoji nezamestnanosti odzrkadľujú nástup trendu, na jednej strane pozitívny, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia.

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Celkový počet obyvateľov komunity má trvale stúpajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobslužbe a zdravotného postihnutia.

1. 4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny osôb, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (napr. s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb.

Obec

Sa snaží poskytnúť sociálne poradenstvo a pomoc občanom, nasmerovať ich na konkrétne inštitúcie (verejných či neverejných poskytovateľov sociálnych služieb), a tak nájsť vhodné riešenie sociálneho či iného životného problému. Cieľové skupiny sú veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, životných návykoch, spôsobe života, možnostiach zabezpečiť si nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, sociálnych kontaktoch, na systéme pomoci riešenia prítomnej generačnej chudoby, vitalite a životnom postoji každého jedinca.

Z hľadiska početnosti prijímateľov sociálnych služieb prvenstvo patrí sociálnej kategórii populácie – seniorov, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej). K závažným problémom starostlivosti o seniorov patrí prepojenie zdravotnej a sociálnej problematiky a k nim sa pripája ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti.

Optimálna forma starostlivosti o seniorov je starostlivosť poskytovaná v ich domácom prostredí. Väčšina starších občanov chce zostať vo svojich domácnostiach tak dlho ako je to možné, čo obvykle závisí od zdravotného stavu seniora a jeho sociálneho zázemia. Sociálne zázemie je určované viacerými faktormi, medzi ktoré patrí schopnosť pokryť výdavky domácnosti, pomoc rodinných príslušníkov pri zabezpečovaní životných potrieb, sociálna integrácia jednotlivca, schopnosť vyvíjať aktivity vo vyššom veku, životný program a životná náplň, jednoducho celková kvalita života.

Obec v súčasnosti neposkytuje sociálne služby:

Podľa metodiky vypracovanej SOCIOKLUBOM pri určovaní potrieb sociálnych služieb vo väzbe na mieru závislosti a veku osôb by sa malo pri posudzovaní vybavenosti sociálnymi službami pre 1 000 osôb nad 65 rokov uvažovať s nasledovnou potrebou sociálnych služieb: 4-5% obyvateľov nad 65 rokov bude potrebovať služby v zariadeniach, čo predstavuje 45 miest na 1000 obyvateľov, z toho:

- 70 % v zariadení pre seniorov, (špecializovanom zariadení) t.j. 32 miest;
- 30 % v zariadení opatrovateľskej služby, t.j. 13 miest;

6-7% bude potrebovať opatrovateľskú službu, čo predstavuje 65 opatrovaných na 1000 obyvateľov. Aktuálna potreba obyvateľov obce je ovplyvnená viacerými faktormi – spolužitie v rodine, ekonomický status a pod. Z tohto dôvodu je počet „žiadateľov“ o sociálnu službu nižší.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení

sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu.

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom by mohli byť umiestnení prijímatelia sociálnej služby odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby, najbližšie zariadenie je v Banskej Bystrici, kde je možnosť zabezpečiť si sociálnu službu. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky.

Na koordináciu sociálnej služby obec má vytvorenú funkciu sociálneho pracovníka/zmluva/ – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci a terénneho pracovníka, na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvoriť sociálne zariadenie pre potreby obce, ako aj regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí a s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v regióne. Stravovanie a rozvoz stravy v prípade potreby obec vie zabezpečiť.

Obec poskytuje aj tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov
- stretnutia dôchodcov
- uvítanie do života novorodencov obce
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia)
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným (jednorazová sociálna dávka).

Zodpovednosť obcí za uspokojovanie sociálnych služieb občanov nie je chápaná tak, že obec je povinná zriadiť všetky sociálne služby vlastnými silami, ale ide o to, aby potrebné sociálne služby boli občanom dostupné.

Je potrebné uvažovať o posilnení pobytových sociálnych služieb, opatrovateľskej služby formu terénnej služby a posilnením ambulantnej formy sociálnej služby, a to prípadným zriadením ďalšieho denného stacionára.

Tieto formy sociálnej služby rešpektujú najviac súkromie, nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia a umožňujú im väčšiu spoluprácu s rodinou a komunitou, čím je možné výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniora

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec v budúcnosti už nepočíta s významným nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku..

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:

- poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
- nepriaznivého zdravotného stavu,
- dovŕšenia dôchodkového veku,
- terénnej sociálnej služby

- doriešiť bezbariérovosť v obci
- riešiť možnosť stravovania odkázaných osôb

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- existencia vybraných sociálnych služieb – terénna sociálna práca, opatrovateľská služba
- záujem komunity obce a angažovanosť samosprávy v rozvoji sociálnej oblasti (existencia strategických dokumentov)
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- blízkosť turisticky atraktívneho miesta
- existencia pedagogického dozoru
- aktívna činnosť Komisie sociálnej
- nízka nezamestnanosť
- udržiavané staré zvyky a tradície obce

Slabé stránky:

- nedostatočná integrácia PZS a sociálnych služieb,
- nezodpovedajúca štruktúra PZS
- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nízka miera zapojenia všetkých subjektov a ich koordinácia pri poskytovaní sociálnej starostlivosti integrovaným spôsobom
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb

- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj, vysoký index starnutia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb a odmeňovanie sociálnych pracovníkov
- migrácia mladej generácie
- nedostatočná informovanosť verejnosti a zapojenie komunity (dobrovoľníkov) do komunitne poskytovaných sociálnych služieb,
- nie je komplexne vyriešená bezbariérovosť v obci

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- sieťovanie poskytovateľov a integrácia služieb SS a ZS
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- preventívne programy pre občanov so závislosťami
- možnosti viaczdrojového financovania vrátane EÚ fondov

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality – nedostupnosť sociálnych služieb
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za služby
- neisté finančné zabezpečenie už existujúcich aktivít
- zvyšovanie segregácie a chudoby
- absencia spolupráce mesto – vidiek a integrácie služieb
- neochota financovať alternatívne, pilotné a inovatívne služby

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti

Prioritami rozvoja sociálnych služieb v rokoch 2012 – 2017 bolo najmä zabezpečenie vybraných sociálnych služieb s dôrazom na ambulantné a terénne služby – opatrovateľskej a terénnej služby (priorita č.1), alebo mimo obce (priorita č.2) v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom, zabezpečiť stravovanie pre starších občanov (priorita č. 3), venovať pozornosť neprispôsobivým občanom ako osobitným príjemcom sociálnych dávok a vytváraním možností ich začleňovania. V rámci projektov revitalizácie obce, rekonštrukcie a výstavby verejnej infraštruktúry obec zlepšila bezbariérovosť v obci. V ďalších rokoch bude potrebné venovať pozornosť investíciám do infraštruktúry pre integráciu sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti a využívaniu nových technológií v poskytovaní sociálnych služieb.

2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb

Sociálne „znevýhodnené“ skupiny v obci môžeme rozdeliť na:

- a) SENIORI,**
- b) DETI, MLÁDEŽ a RODINA**
- c) OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM**
- d) OSOBY V ŤAŽKÝCH ZDRAVOTNÝCH SITUÁCIÁCH**

Ku skupinám často zaradovaným v rámci cieľových skupín patrí aj skupina – osoby aktívne v komunitách.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie vhodnými sociálnymi službami a sociálnym poradenstvom.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke viac motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách. Okrem dávky v hmotnej núdzi ÚPSVR poskytuje aj iné sociálne dávky pre rodiny, pre zdravotne postihnutých a pod.

2.1. Ciele a priority cieľovej skupiny SENIORI

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre aktívne starnutie seniorov a ich zotrvanie v prirodzenom prostredí

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc, osamelý senior
- i so zdravotnými problémami – ich podiel sa zvyšuje,
- nie je vyriešená bezbariérovosť verejných priestorov v obci

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli určený vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- o predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- o nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- o vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny, zmeny v postavení,
- o stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity napr. svojpomoc.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č.1.1: Obyvateľstvo podľa jednotlivých vekových skupín k 30.06.2018

Skupina	Počet obyvateľov	zastúpenie
0– 3 rokov	11	2,81 %
4– 6 rokov	8	2,04 %
7– 15 rokov	33	8,42 %
16 – 18 rokov	14	3,57 %
19 - 60 rokov	229	58,42 %
61 rokov a viac	97	24,74 %
Spolu	392	100

Zdroj: obce

Tabuľka č. 1.2: Vývoj počtu obyvateľov obce v rokoch 2007 - 2017

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj počtu obyvateľov
2007	389	Východisková hodnota
2008	389	/
2009	397	+

2010	399	+
2011	404	+
2012	404	/
2013	400	-
2014	396	-
2015	387	-
2016	388	+
2017*	389	+

Zdroj: obce, ŠÚ SR

Pre cieľovú skupinu SENIORI boli stanovené priority :

- 1. Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb**
- 2. Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí**

Priorita 1. : Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb pre seniorov

Opatrenie 1.1. Posilnenie a skvalitnenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodinných opatrovateľov

Aktivita 1.1.2 Zabezpečenie podpory pre rodinných opatrovateľov

Priorita 2. : Zabezpečiť stravovanie pre seniorov

Opatrenie 1. Zabezpečiť aktívne poskytovanie stravovania pre seniorov

Priorita 3: Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí

Opatrenie 3.1 Realizovať Program aktívneho starnutia

Opatrenie 3.2 Participácia seniorov na rozhodovacom procese v obci

Opatrenia 3.3 Podpora účasti seniorov na podujatiach v obci

Opatrovateľská služba

Obsah a rozsah jej poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností.

Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľov obce umiestnených v sociálnych zariadeniach.

2.2. Ciele a priority cieľovej skupiny *DETI, MLÁDEŽ A RODINA*

Hlavný cieľ : Zabezpečovanie potrieb rodinám žijúcich v obci s ohľadom na ich špecifické požiadavky a sociálnu situáciu

Z analýzy súčasného stavu poskytovaných služieb pre túto cieľovú skupinu vyplynulo, že v obci chýbajú sociálne služby na podporu rodiny s deťmi(najmä služba včasnej intervencie).

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín nemajú stravovacie návyky
- nevhodné trávenie voľného času

- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v bývalej škole, KD ako aj možnosti využitia športového areálu. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľnočasové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva. V obci je možnosť športového využitia mládeže na vysokej úrovni.

Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. Deň obce, MDD atď. Sú pre ne organizované Mikulášske oslavy, fašiangový karneval. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Plánuje zlepšiť vzájomnú informovanosť a spoluprácu s UPSVR v oblasti finančnej podpory detí zo sociálne slabších rodín.

Akt privítania detí do života je organizovaný pravidelne.

Pre cieľovú skupinu DETI, MLÁDEŽ A RODINA boli zadefinované 4 priority:

- 1. Vybudovať základnú sieť služieb pre podporu rodín s deťmi**
- 2. Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity**
- 3. Podporovať inklúziu detí, mladých ľudí a ich rodín**

Priorita 1. Vybudovať základnú sieť služieb na podporu rodín s deťmi

Opatrenie 1.1 Vytvorenie služby včasnej intervencie

Opatrenie 1.2 Rozšírenie a skvalitnenie terénnej sociálnej práce v rodinách

Opatrenie 1.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

Priorita 2: Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity

Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja osvetových a preventívnych programov pre deti, mládež a rodinu

Opatrenie 2.2 Vytváranie podmienok pre preventívne voľno časové aktivity pre deti, mládež a rodinu

Aktivita 2.2.1 Výstavba nových detských ihrísk

2.3. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre inklúziu a zlepšenie života ľudí so zdravotným znevýhodnením

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Každý druh postihnutia má rozdielne dopady na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

Pre cieľovú skupinu OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM boli stanovené 3 priority :

- 1. Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím**
- 2. Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci**
- 3. Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím**

Priorita 1: Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím

Opatrenie 1.1 Prieskum potrieb rodín so zdravotne postihnutými členmi

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodín so zdravotne postihnutým členom

Opatrenie 1.2 Posilnenie opatrovateľskej služby

Opatrenie 1.3 Rozvoj terénnej sociálnej práce

Opatrenie 1.4 Rozvoj odľahčovacej služby

Priorita 2 : Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci

Opatrenie 2.1 Odstraňovanie bariér v prostredí a zabráňovanie vzniku nových bariér

Opatrenie 2.2 Budovanie orientačných a informačných systémov pre osoby so ZP

Priorita 3 : Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím

Opatrenie 3.1 Podpora inkluzívneho vzdelávania

2.4. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Hlavný cieľ : Zlepšenie životných podmienok ľudí v ťažkých životných situáciách

Cieľová skupina Osoby v ťažkých životných situáciách zahŕňa :

- **jednotlivcov, ktorí sa ocitli v krízovej situácii – ľudia bez domova, obeť týrania...**

Vzhľadom na náročnosť sociálnej práce s touto cieľovou skupinou, je potrebné koncentrovať našu pozornosť **na nasledujúce okruhy :**

- **koordinácia pomoci tejto cieľovej skupine**
- **nastavenie služieb krízovej intervencie tak, aby na seba logicky nadväzovali**
- **prepojiť poskytovanie sociálnych služieb s riešením bývania a zamestnania**

Identifikácia problémov

- skupina občanov, ktorá stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, sprostredkovanie príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi,
- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financii
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami

V spolupráci s ÚPSVR Banská Bystrica sa obec podieľa na realizácii národných projektov zameraných na aktivačnú činnosť, organizuje verejnoprospešné práce alebo využíva dlhodobu nezamestnaných na menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobu nezamestnanosť občanov sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce.

Pre cieľovú skupinu OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH boli stanovené 4 priority :

- 1. Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov**
 - 2. Podporovať zamestnateľnosť osôb v ťažkých životných situáciách**
- .Priorita 1: Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov**

Opatrenie 1.1 Koordinácia pomoci osobám v ŤŽS občanov v obci

Aktivita 1.1.1 Realizácia spoločných aktivít/podujatí

Opatrenie 1.2 Rozvoj služieb krízovej intervencie pre osoby v ŤŽS

Priorita 2 : Podporovať zamestnateľnosť osôb v ŤŽS

Opatrenie 2.1 Podpora pracovnej terapie osôb v ŤŽS a členov MRK

„Strategický cieľ: Zabezpečiť kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť všetkým obyvateľom obce s prepojením na ostatné verejné služby“

2.5. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

Na základe získaných podkladov z analýzy strategických dokumentov, analýzou východiskovej situácie a názorov občanov a posúdenia budúceho možného vývoja boli navrhnuté pre Komunitný plán 3 priority v súlade s regionálnymi a národnými stratégiami.

Obec bude prioritu naplňovať nasledovne:

- podporou opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- zabezpečením poskytovania sociálnej služby v prípade potreby iným spôsobom napríklad pobytom v zariadení spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými POSK,
- riešiť možnosti poskytovania stravovania starších a odkázaných osôb
- preskúmaním nových možností poskytovania finančnej pomoci, resp. inej pomoci nefinančnej pomoci pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- cielenými aktivitami podporiť začlenenie spoločensky neprispôsobivých obyvateľov,
- podporou tvorby projektov umožňujúcich poskytovať nové sociálne služby podľa potrieb obyvateľov – jednotlivé cieľové skupiny,
- postupným riešením bezbariérovosti v obci (v nových a rekonštruovaných objektoch),
- aktualizáciou a schválením VZN uplatňovať zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb a vytvoriť podmienky pre viaczdrojové financovanie SS a ZS,
- udržíť cenovo dostupných sociálnych služieb,
- aktivizáciou seniorov – ponuka a dostupnosť voľnočasových aktivít, rehabilitačných a rekreačných aktivít, ďalším vzdelávaním o aktívnom starnutí,

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb a ZS v obci, efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, zlepšenie spolupráce v širšej spádovej oblasti a VÚC .

Priorita 2 : Zvýšiť informovanosť a zapojenie verejnosti

2. 1. Podpora informovanosti, vzdelávania a prevencie

- a) príprava a realizácia tematických vzdelávacích podujatí pre verejnosť, zabezpečenie vyhľadávacej činnosti a sociálneho poradenstva,
- b) zapojenie sa obce do národných programov a kampaní,
- c) podpora dobrovoľníctva a neziskového sektora v obci vrátane poskytovateľov SS v širšom regióne,
- d) zabezpečenie monitoringu sociálnych a zdravotných potrieb obyvateľov, zriadenie schránky podnetov/návrhov a pripomienok.

Obec bude prioritu naplňovať nasledovne:

- publikovaním informácií /informačných materiálov o poskytovaných sociálnych službách pre občanov obce (podľa jednotlivých cieľových skupín), monitoring ich potrieb a návrhov,
- organizovaním tematicky orientovaného vzdelávacieho podujatia pre verejnosť, neziskovými organizáciami a poskytovateľmi SS vo svojich častiach minimálne raz ročne, prípadne ako súčasť iných tradičných podujatí v obci,
- vyhlásením súťaže o dobrovoľníka roka v obci a propagáciou dobrovoľníctva a sociálne zodpovedného podnikania.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zapojiť všetkých aktérov vhodným spôsobom do vytvárania podmienok pre komunitne poskytované sociálne služby v širšom území.

Ukazovateľ:

Počet dobrovoľníkov

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Priorita 3 : Zlepšovanie kvality sociálnych služieb

- a) podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zlepšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- b) zabezpečením informovanosti verejnosti a pracovníkov v sociálnych službách o systémoch hodnotenia kvality sociálnych služieb na úrovni obce vrátane zabezpečenia ich účasti na pravidelnom prieskume o sociálnych službách,
- c) podpora sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave, spoluprácou so vzdelávacími inštitúciami a profesnými organizáciami/komorami.

3. 1. Podpora kontinuálneho vzdelávania pracovníkov a dobrovoľníkov v sociálnych službách

Obec bude prioritu naplňovať nasledovne:

- informovaním sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb o možnostiach ďalšieho odborného vzdelávania,
- realizáciou prieskumu vzdelávacích potrieb sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Ukazovateľ:

Počet účastníkov odborného vzdelávania v oblasti poskytovania sociálnych služieb

3. 2. Podpora zavádzania systému hodnotenia kvality sociálnych služieb

Obec bude prioritu naplňovať nasledovne:

- informovaním verejnosti na svojom webovom sídle o poskytovateľov sociálnych služieb so zavedením systémom hodnotenia kvality sociálnych služieb,
- realizáciou prieskumu spokojnosti a hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Splnenie cieľa si vyžaduje pravidelnú komunikáciu povereného pracovníka obce s poskytovateľmi sociálnych služieb a ďalšími relevantnými aktérmi (napr. UPSVR, VÚC) a získavanie spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb vrátane pravidelného informovania príslušnej komisie miestneho zastupiteľstva, prípravu a realizáciu cielených aktivít a vyhodnotenia výsledkov prieskumu vrátane návrhov na zmeny a aktualizáciu komunitného plánu.

Ukazovateľ:

Počet poskytovateľov sociálnych služieb so zavedeným systémom kvality

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Index spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami

2.6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené, legislatíva umožňujúca viaczdrojové financovanie je v schvaľovacom procese je potrebné okrem už vynakladaných a plánovaných finančných prostriedkov zahrnúť v budúcnosti do programového rozpočtu na roky 2019– 2022 (podľa navrhovaného komunitného plánu na roky 2018 – 2023) aj nové finančné zdroje, investície do infraštruktúry príp. na spolufinancovanie. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

Presný časový harmonogram realizácie aktivít KP bude spracovaný a predložený príslušnej komisii po schválení dokumentu.

2.7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účast' na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť - ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je dlhodobý proces.

Súčasťou realizačnej fázy bude tiež priebežné sledovanie (monitoring) a vyhodnocovanie plnenia akčných plánov spravidla v ročných intervaloch. V priebehu tejto fázy budú pokračovať pravidelné stretnutia pracovných skupín pre jednotlivé oblasti, vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov a informovanie verejnosti o uskutočňovaní komunitného plánu.

Úspešnosť realizácie KPSS obce na roky 2018 - 2023 bude závisieť od organizačného a riadiaceho zabezpečenia komunitného plánovania, dostatočných finančných prostriedkov potrebných na realizáciu aktivít a aktívnej spolupráce všetkých zapojených aktérov pôsobiacich v sociálnej oblasti.

Komunitný plán sociálnych služieb je pritom živý dokument, ktorý sa bude prispôsobovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, materiálo – finančného zabezpečenia a budú reflektovať aktuálne potreby obyvateľov obce v sociálnej oblasti.

Príloha

Základná terminológia

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia

Objednávateľ sociálnej služby – je:

- a. osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb
- b. obec a vyšší územný celok - subjekt, v kompetencii ktorého je sociálna služba

Sociálna služba - je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zameranej na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život
- a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných
- potrieb fyzickej osoby
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba
- príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce
- ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím

- mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy
- starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohдетné rodiny
- občania marginalizovanej rómskej komunity

2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohдетné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec alebo ak je to odôvodnené iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatoú dávky a príspevkov nedosiahol účel.

ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takéto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Použitá literatúra

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky

2015 -2020 PHSR obce 2015 - 2024

Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016

Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky

2014 – 2020 Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030

Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násilia na ženách 2014 – 2019

www.statistics.sk